

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Дизайн середовища	Рівень вищої освіти	перший
Кафедра	Педагогіки, української та іноземної філології	Рік навчання	3
Галузь знань	02 Культура і мистецтво та 19 Архітектура та будівництво	Вид дисципліни	Нормативна, цикл загальної підготовки
Спеціальність	022 Дизайн та 191 «Архітектура та містобудування»	Семестри	6

УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Семестр 6

Викладач	Борбунок Валентина Олексіївна, доцент, PhD (канд. філол. наук)
E-mail	0969255100v@gmail.com
Заняття	<u>Семестр 6</u> <u>3-й рік навчання</u> ОПП «Дизайн середовища», «Архітектурно-ландшафтне середовище» 2 год.
Консультації	Навчальним планом не передбачені, за необхідності можуть бути проведені
Адреса	к. 303, поверх 3, корпус 2, вул. Мистецтв, 8
Телефон	057 706-28-11 (кафедра педагогіки, української та іноземної філології) +380969255100 (викладач)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронне листування. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (*скорочено* — Укрмова); 2) у полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. *Розширення: текст* — *doc, docx, ілюстрації* — *jpeg, pdf*. Роботи, що виконані самостійно або індивідуально, повинні бути надіслані на пошту викладача і в груповий чат.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Студент третього року навчання повинен мати узагальнені й систематизовані знання з української мови, набуті під час здобуття середньої освіти і впродовж двох з

половиною років навчання у вищому навчальному закладі, бути сформованою мовною особистістю, обізнаною з культурою усного і писемного мовлення (відповідно до Закону України № 2704-VIII від 25.04.2019 «Про забезпечення функціонування української мови як державної»)

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Навчальними матеріалами для читання є оригінальні монографії та періодична література українською мовою за фахом, який опановує студент.

1. Борбунюк В. Іноземна (українська) мова у науковій діяльності : конспект лекцій для аспірантів 1 і 2 року навчання з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» ОНП 022 «Дизайн», 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Харків: ХДАДМ, 2021. 115 с.
2. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. URL : <https://ksada.org/4public.html>
3. Дизайн і ергономіка: українсько-англійський термінологічний словник. Харків : ХДАДМ, 2021. 240 с.
4. Український правопис [Електронний ресурс]. 2019. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>.
5. Шевчук С., Клименко І. Українська мова за професійним спрямуванням (Затверджено Міністерством освіти і науки України як підручник для студентів вищих навчальних закладів (Лист № 1/11-4154 від 18 05 2010)) : [Електронний ресурс] : URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001711>

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Свої додаткові навчальні матеріали, слайди, ілюстрації тощо можна запропонувати переглянути за посиланням (спеціальні навчальні сервіси у мережі Інтернет, група у Телеграм, Вайбер, Zoom тощо)

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою курсу є підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні.

Завдання курсу обумовлені встановленими вимогами до знань для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня *бакалавр*, а саме:

сформувати чітке і правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності;

забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення;

виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні;

розвивати творче мислення студентів; виховати повагу до української літературної мови, до мовних традицій;

сформувати навички використання фахової термінології, редагування, коригування та перекладу наукових текстів.

Для виконання поставлених завдань до кожного практичного заняття добираються різні усні та письмові вправи, виконання яких закріплює на практиці засвоєні теоретичні

знання. Для активізації розумової діяльності студентів, крім традиційних вправ, виконуються й такі види роботи, як завдання з використанням різних видів словників, вправи на заміну одних синтаксичних конструкцій іншими, скорочення і поширення тексту, різні описи й твори, студенти вчаться добирати синоніми, антоніми, пароніми до запропонованих лексем та складати з ними речення, проводити монологічні усні перекази та діалоги, бесіди, виступи перед аудиторією з повідомленням чи доповіддю, тренінги тощо. Систематично організовується самостійна робота студентів зі словниками, навчальними посібниками та іншою додатковою літературою, а також поточні консультації, що передбачають виконання студентами додаткових завдань зі складних тем.

До закінчення курсу студенти повинні:

- ґрунтовно засвоїти норми сучасної української літературної мови й практично оволодіти ними;
- правильно використовувати різні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів; влучно висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності;
- сприймати, відтворювати, редагувати тексти офіційно-ділового й наукового стилів;
- скорочувати та створювати наукові тексти професійного спрямування, складати план, конспект, реферат тощо, робити необхідні нотатки, виписки відповідно до поставленої мети;
- складати різні типи документів, правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують їх специфіку;
- послуговуватися лексикографічними джерелами (словниками) та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної культури.

Перелік компетентностей випускника, що забезпечує дисципліна

Загальні компетентності	ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК08. Навички міжособистісної взаємодії.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК11. Здатність до ефективної роботи в колективі, а також до співпраці з клієнтами, постачальниками, іншими партнерами та громадськістю при розробленні, узгодженні і публічному обговоренні архітектурних проєктів.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

відповідно до нормативного змісту підготовки бакалавра, сформульованого у термінах результатів навчання:

ПР01. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПР19. Організувати презентації та обговорення проєктів архітектурно-містобудівного і ландшафтного середовища.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна вивчається впродовж одного семестру на 3 курсі (3 кредити ECTS, 90 навчальних години, у тому числі 30 годин — аудиторні практичні заняття та 60 годин — самостійна та індивідуальна робота). Всього курс складається з 2 модулів та 8 тем. Студенти виконують 1 контрольну роботу, яка містить комплексні завдання. Вивчення дисципліни закінчується іспитом.

МОДУЛЬ I.

Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування

Тема 2. Основи культури української мови

Тема 3. Риторика і мистецтво презентації

Тема 4. Культура усного фахового спілкування

МОДУЛЬ II.

Тема 5. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації

Тема 6. Українська термінологія в професійному спілкуванні

Тема 7. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні

Тема 8. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом практичних занять (30 год.). Лекційні, семінарські та лабораторні заняття не передбачені. Самостійна робота здобувача спрямована на відшліфовування практичних навичок та закріплення теоретичного матеріалу. Зміст самостійної роботи включає читання оригінальних монографій та періодичної літератури українською мовою за фахом студента, які підбираються самостійно з урахуванням рекомендацій викладача, а також підготовку усних доповідей для участі у конференціях та написання тез.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є іспит – у 6 семестрі. Для отримання іспиту необхідно пройти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок аудиторної і самостійної роботи, а також виконати **1 контрольну роботу**, яка містить комплексні завдання. Для тих, хто бажає покращити результат, передбачені **додаткові бали** за участь у Міжнародному конкурсі знавців української мови імені Петра Яцика та Міжнародному мовно-літературному конкурсі імені Тараса Шевченка (10 балів), участь у студентських наукових конференціях, публікацію наукових тез тощо.

Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	с	інд	с.р.		л	п	с	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1.	I модуль											
Тема 1.	10	-	2	-		7	12		1			11
Тема 2.	11	-	4	-		7	11		1			10
Тема 3.	11	-	4	-		7	11		1			10
Тема 4.	12	-	5	-		8	11		1			10
Разом за розділом 1	44	-	15	-		29	45		4			41

Розділ 2. II модуль											
Тема 5.	10	-	5	-		7	11		1		10
Тема 6.	12	-	2	-		8	11		1		10
Тема 7.	12	-	4	-		8	11		1		10
Тема 8.	12	-	4	-		8	12		1		11
Разом за розділом 2	46	-	15	-		31	45		4		41
Усього годин	90		30	-	-	60	90		8		82
ІНДЗ	-	-	-	-		-	-		-	-	-

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять необхідно вимкнути звук мобільних телефонів як студентам, так і викладачеві.

У разі відрядження, хвороби тощо викладач має право перенести заняття на інший день або час за попередньою узгодженістю зі студентами та завідувачем кафедри.

Враховуючи особливості адаптивного карантину та воєнного стану, заняття будуть проводитись онлайн з використання платформи Zoom. Онлайн-присутність студента на занятті повинна підтверджуватись включенням відео із зазначенням власного прізвища та імені.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Пропускати занять без поважних причин недопустимі (причини пропуску мають бути поважні і документально аргументовані). Запізнення на заняття не дозволяються.

Студенти, які з тієї чи іншої причини, не зможуть під'єднатись і бути присутнім на занятті онлайн, повинні опрацювати матеріал самостійно. Теоретичний матеріал потрібно 1) прочитати, скориставшись підручником Шевчук С., Клименко І. Українська мова за професійним спрямуванням (Затверджено Міністерством освіти і науки України як підручник для студентів вищих навчальних закладів (Лист № 1/11-4154 від 18 05 2010)) : [Електронний ресурс] : URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001711>, 2) дати відповіді на питання для самоконтролю (усно) та 3) виконати вказані викладачем вправи і завдання за цим же підручником. На перевірку у груповий чат надсилаються тільки практичні завдання (файли підписувати таким чином: *прізвище_тема_1. Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf*).

Без засвоєння тем, передбачених програмою, і виконання відповідних запланованих завдань впродовж семестру студент до складання іспиту не допускається.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні екзаменів тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не допускаються. Якщо під час рубіжного контролю помічено списування, студент втрачає право отримати бали за тему. Якщо це відбулось в процесі іспиту — студент отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

РОЗКЛАД КУРСУ МОДУЛЬ І

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Години	Рубіжний контроль	Деталі
1	1	практичне	Державна мова –	2	Усне	

тижд.		заняття	мова професійного спілкування		опитування	
2, 3 тижн.	2	практичне заняття	Основи культури української мови	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань
4, 5 тижн.	3	практичне заняття	Риторика і мистецтво презентації	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань
6 тижн.	4	практичне заняття	Культура усного фахового спілкування	2	Усне опитування	Виконання практичних завдань
7,8 тижд.		Модульна контрольна робота	Тренінг «Мистецтво презентації»	3	Виступ із власною промовою, аналіз публічних виступів однокурсників	Роздруківка власного виступу надсилається до групового чату

МОДУЛЬ II

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Години	Рубіжний контроль	Деталі
8,9,10 тижн.	5	практичне заняття	Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації	5	Усне опитування	Укладені ділові папери коментуються на занятті
11 тижд.	6	практичне заняття	Українська термінологія в професійному спілкуванні	2	Усне опитування	Виконання практичних завдань
12,13 тижн.	7	практичне заняття	Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань
14, 15 тижд.	8	практичне заняття	Проблеми перекладу і редагування наукових текстів	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань з перекладу тексту
		Іспит				

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота	Підсум-	Загальна
---	---------	----------

Змістовий модуль № 1						Змістовий модуль № 2						СРС ІНД З ¹	ковий модуль- ний конт- роль	сума балів
T 1	T 2	T 3	T 4			T 5	T 6	T 7	T 8					
10	10	10	10			10	10	10	10					
40						40						10	10	100

Пояснення щодо розподілу балів за модулями:

40 балів – I модуль (30 балів за **активну*** аудиторну роботу + 10 балів контрольна робота),

40 балів – II модуль (**активна** аудиторна робота),

10 балів – індивідуальна науково-дослідна робота (участь у Міжнародному конкурсі знавців української мови імені Петра Яцика та Міжнародному мовно-літературному конкурсі імені Тараса Шевченка, участь у студентських наукових конференціях, публікація наукових тез тощо). **Увага!** Бали за науково-дослідну роботу розподіляються рівномірно між балами першого і другого модулів, у результаті чого максимальна кількість балів за перший і другий модуль може дорівнювати **45 балам**.

*Під **активною аудиторною роботою** мається на увазі взаємодія студента із викладачем під час проведення контролю раніше засвоєних знань, умінь і навичок, презентація виконаних домашніх завдань, участь в обговоренні теоретичних питань тощо.

Присутність на занятті береться до уваги, але **не оцінюється**.

10 балів – підсумковий модульний контроль (**іспит**).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

A	10	Студент показав переконливе володіння матеріалом усіх тем курсу, не допустив жодної фактичної помилки.
B	9-8	Студент показав достатнє володіння матеріалом усіх тем курсу, допустив одну-дві фактичні помилки.
C	7-6	Студент показав недостатнє володіння матеріалом усіх тем курсу, допустив кілька фактичних помилок.
D	5-4	Студент в принципі володіє основним матеріалом курсу, але не достатньо розуміє.
E	3	Студент недостатньо оволодів матеріалом курсу. Погано розуміє теми.
FX	2	Студент майже не володіє матеріалом курсу.
F	1	Студент взагалі не володіє матеріалом курсу.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано

¹ Бали за науково-дослідну роботу розподіляються рівномірно між балами першого і другого модуля, в результаті чого максимальна кількість балів за перший і другий модуль становить – 45 балів.

85 - 89	B	добре	
75 - 84	C		
65 - 74	D	задовільно	
60 - 64	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Приблизна тематика індивідуальних завдань

1. Мовленнєвий акт і дискурс як одиниці організації мовного коду в комунікації.
2. Лінгвокультурний підхід до вербального коду в комунікації.
3. Прецедентні тексти та їх концепти як системотвірний принцип дискурсу.
4. Етноспецифіка мовної комунікації: культурне зіткнення.
5. Особливості «перекладу» художнього твору візуальною мовою.
6. Національні особливості: вербальне і невербальне вираження.
7. Екфрасис як художньо-світоглядна модель.
8. Дизайн як візуальна комунікація.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Державна мова — мова професійного спілкування.
2. Мовне законодавство та мовна політика в Україні. Державна мова в Україні.
3. Комунікативне призначення мови в професійній сфері.
4. Професійна мовнокомунікативна компетенція.
5. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови.
6. Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора.
7. Комунікативні ознаки культури мови. Типологія мовних норм.
8. Словники у професійному мовленні. Типи словників.
9. Соціопсихолінгвістичний аспект культури мови.
10. Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет. Стандартні етикетні ситуації.
11. Парадигма мовних формул. Вибір мовних одиниць у мовленні.
12. Функціональні стилі української мови та сфера їх застосування. Основні ознаки функціональних стилів.
13. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів.
14. Текст як форма реалізації професійної діяльності.
15. Сутність спілкування. Спілкування і комунікація. Функції спілкування.
16. Види, типи і форми професійного спілкування. Основні закони спілкування.
17. Невербальні компоненти спілкування. Слухання і його роль у комунікації.
18. Гендерні аспекти спілкування. Стратегії мовленнєвого спілкування.
19. Поняття ділового спілкування. Стилi та моделі ділового спілкування.
20. Поняття комунікації, типи комунікацій, перешкоди та бар'єри комунікації.
21. Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію.
22. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Види публічного мовлення.

23. Мистецтво аргументації. Мовні засоби переконування.
24. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу. Техніка і тактика аргументування. Психологічні прийоми впливу на партнера.
25. Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні, композиційні і комунікативні принципи презентації.
26. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування. Функції та види бесід. Співбесіда з роботодавцем.
27. Етикет телефонної розмови.
28. Наради, збори, перемовини, дискусії як форми колективного обговорення.
29. Збори як форма прийняття колективного рішення. Нарада.
30. Дискусія. «Мозковий штурм» як евристична форма, що активізує креативний потенціал співрозмовників під час колективного обговорення проблеми. Технології проведення «мозкового штурму».
31. Класифікація документів.
32. Національний стандарт України. Склад реквізитів документів.
33. Вимоги до змісту та розташування реквізитів. Вимоги до бланків документів.
34. Оформлювання сторінки. Вимоги до тексту документа.
35. Документація з кадрово-контрактних питань
36. Довідково-інформаційні документи
37. Етикет службового листування
38. Наукова комунікація як складова фахової діяльності
39. Українська термінологія в професійному спілкуванні
40. Історія і сучасні проблеми української термінології.
41. Термін та його ознаки. Термінологія як система. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія.
42. Термінологія обраного фаху.
43. Кодифікація і стандартизація термінів.
44. Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки. Жанри наукових досліджень.
45. Оформлювання результатів наукової діяльності.
46. План, тези, конспект як важливі засіб організації розумової праці.
47. Анотування і реферування наукових текстів.
48. Основні правила бібліографічного опису, оформлювання покликань.
49. Реферат як жанр академічного письма. Складові реферату.
50. Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до наукової статті.
51. Основні вимоги до виконання та оформлювання курсової, бакалаврської робіт. Рецензія, відгук.
52. Науковий етикет.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

На заняттях викладач може рекомендувати додаткові джерела інформації.

1. Борбунюк В. Іноземна (українська) мова у науковій діяльності: конспект лекцій для аспірантів 1 і 2 року навчання з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» ОНП 022 «Дизайн», 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» / Валентина Борбунюк. – Харків: ХДАДМ, 2021. – 115 с.
2. Голтвеницька М.В. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням». Харків: ХДАДМ, 2021. 51с.
3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. д. пед. н. проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.

4. Пономарів О. Культура слова: мовностилістичні поради. – К.: Либідь, 1999. – 240 с.
5. Семенов О.М. Культура наукової української мови : навч. пос. Київ: Академія, 2012.

Словники

1. Дизайн і ергономіка: українсько-англійський термінологічний словник. Харків : ХДАДМ, 2021. 240 с.
2. Антонович Є.А. Російсько-український словник-довідник з інженерної графіки, дизайну та архітектури / Є.А. Антонович. Львів : Світ, 2001. 240 с.
3. Ілюстрований словник архітектурних термінів / Т.М. Клименюк, В.І. Проскураков, Х.І. Ковальчук. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 180 с.
4. Криворучко О. Ю. Сучасна архітектура. Термінологічний словник / О. Ю. Криворучко. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2008. 136 с.
5. Російсько-український та українсько-російський словник термінів будівництва й архітектури : В 2 т. / За ред. Романа Кінаша. Львів: Ліга-Прес, 2005. Т.1. 960 с.; Т. 2. 960 с.
6. Словник з дизайну і ергономіки / В.О. Свірко, А.Т. Ашерев, О.В. Бойчук та ін. Київ : НТМТ, 2009. 131 с.
7. Словник української мови [Текст]: у 20 т. / НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд. – К. : Наукова думка, 2010 – Т. 1–10.
8. Словник української мови [Текст]: в 11 т. Київ : Наукова думка, 1970–1980.
9. Український правопис [Електронний ресурс]. 2019. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>